

Slavenski dom

Štev. 25

V Ljubljani, 31. januarja 1936

Leto 1.

Strašna tragedija v Mariboru

Bencol ugonobil 9 mladih življenj

Žrtve brezvestnega podjetnika - Mesec dni zapisani smrti, ne da bi vedeli...

Zastrupljeni z bencolskimi hlapi umirajo počasi brez bolečin... Strašna obratna katastrofa v delavnici gumiranih dežnih plaščev.

Maribor, 30. jan.

Ves Maribor je danes pod vtisom strahovite katastrofe, ki je prizadela devet mladih ljudi ter jih zapisa na neizbežni smrti. Troje mladih življenj je že končalo pod vplivom zahtevnega strupa, ki so ga nevede vdihavali mesec dni in jim je razjedel kir in mozeg, še dvojje jih je na smrtni postelji in zanje skoro ni več rešitve; štirje so bili tudi že v bolnišnici, od koder so jih začasno odpustili domov, pa morajo hoditi v presledkih na zdravniški pregled, ker tudi še ni gotovo, ali so izven nevarnosti. Je to ena najstrašnejših nesreč, ki se je do sedaj v Mariboru in sploh v naših krajih dogodila, pa tudi drugod v inozemstvu so taki primeri silno redki. Niti v medicinskih knjigah nimajo zabeleženih zastrupljenj z zahtevnim strupom v takem številu, kakor se je to zgodilo v Mariboru.

Krojaška delavnica - grobnica

Pred 40 dnevi je prijavil krojaški mojster Vinco Ignac obrtni oblasti otvoritev krojaške delavnice v Vetrinjski ulici. Dobil je obrtno dovoljenje brez vsega, saj ni nihče slutil, da se ne bo pečal s krojaštvom, ampak z delom, za katerega veljajo posebni, zelo strogi obrtni in higienski predpisi. Zaradi tega tudi ni prišla nobena komisija, da bi mu pregledala lokal, kakor ga še ni pregledala nobena komisija.

Svet v dogodkih

3 leta nemškega rajha

Iz Berlina: V Nemčiji se vrše velike slavnosti ob priliki praznovanja triletnice nemškega tretjega rajha. Nacionalno-socialistična stranka je organizirala ogromno število posebnih vlakov, ki vozijo v Berlin na proslavo množice veteranov hitlerijanskih napadalnih oddelkov. Vse mesto je v zastavah.

Romunski kralj v Parizu

Iz Pariza: Na povratku iz Londona, kjer se je udeležil pogreba za pokojnim Jurijem V., se bo romunski kralj Karol v spremstvu zunanjega ministra Titulescu ustavil za nekaj dni v Parizu ter obiskal predsednika francoske republike Lebruna. Kralj Karol se bo s francoskim predsednikom posvetoval o raznih evropskih vprašanjih in tudi o vprašanjih, ki se tičejo odnosov Francije do Romunije.

Roosevelt in kongres

Iz Washingtona: Kakor je znano, je ameriški kongres ponovno izglasoval zakon o odškodnini bivšim bojevnikom v znesku 2.249 milj. dolarjev, proti kateremu je sicer Roosevelt stavil svoj veto. Sedaj je Roosevelt poslal kongresu poslanico, v kateri zahteva od kongresa, naj najde za to vsoto kritja. Mislijo, da bodo zaradi tega sklenili povisati takse na alkoholne pijače.

Novi bombarderji v Afriko

Iz Messine: Iz Messine je krenil v Vzhodno Afriko parnik »Rosandra«, natovljen z eskadrilo težkih bombnih letal, ki so jih zaradi nujnosti poslali v Vzhodno Afriko.

Obisk pri Ghandiju

Iz Kalkute: Znani ameriški multimilijonar George Wandersbill, ki potuje s svojo ženo na poročno potovanje okoli sveta, je v Indiji prekinil svoje potovanje in se odločil, da obišče Ghandija. Nekateri ameriški časopisi pristavljajo, da ta odločitev Wandersbilla izvirja iz njegovih simpatij do Ghandija in se more zgoditi, da bo Wandersbill sebe, svojo ženo in svoje milijone žrtvoval v korist Ghandijevega pokreta.

Katalonski autonomisti

Iz Barcelone: Katalonija živi vse te dni v znamenju volilne agitacije za bližajočo se državno-zborske volitve. Volilna agitacija kaže, da se je v Kataloniji močno ojačilo tako zvano katalonsko avtonomistično gibanje. Posebno močna je separatistična akcija, ki je naperjena proti centralni oblasti v Madridu in katero vodijo najvnetejši pristaši pokojnega Macie. Proti bučnim skupščinam separatistov, katerih se udeležujejo zmerom ogromne množice ljudi, je državna oblast brez vsake moči, ker se mora na vsak način izogniti oboroženim intervencijam in s tem nepotrebnemu krvoprelitju. Dogodilo se je več slučajev, da so zborovalci napadli višje državne funkcionarje.

Drobne

Belgrad, 31. jan. m. Popoldne ob 4. se bo v Sejini dvorani Narodne skupščine sestal ponovno skupščinski finančni odbor ter bo nadaljeval razpravljanje o proračunskem predlogu za leto 1936-37 v načelu.

Belgrad, 31. jan. m. Včeraj popoldne je imel od 6. do 8. sejo odbor poslanskega kluba JRZ, na kateri je razpravljalo o raznih političnih vprašanjih.

Belgrad, 31. jan. m. Sinoči je mesto Bask-a odpotovalo na turnejo po Franciji BSK, ki bo odigral tam devet tekem, med drugim tudi s športnim klubom »Francija«.

benemu krojaču. Mojster Ignac se je naselil v Vetrinjski ulici v temni luknji, ki ni imela nobene ventilacije, pa vedno zaprta okna in vrata. Ta prostor je v nekaj tednih postal grobnica za devetero mladih ljudi, ki so zboleli eden za drugim z mojim strom vred na čudnem zastrupljenju. Ni bila to namreč običajna krojačnica, ampak

Delavnica gumiranih dežnih plaščev

Vinco Ignac se je že dalje časa bavil z mislijo, da bi začel sam izdelovati gumirane dežne plašče. Navadna krojaška delavnica danes ne nese skoro nič, z dežnimi plašči pa bi se dalo vendar kaj za-

služiti. Ni pa se mu niti sanjalo, kako riskantnega in nevarnega posla se je lotil. Nekje je dobil navodila, kako se plašči izdelujejo. V bencinu ali bencolu se raztopi določena količina paragumija, ki se potem z navadnim čopičem maže na razrezane kose blaga. Bencin ali bencol izhlapi, na blagu pa ostane potem gumijasta plast, ki jo vsi poznamo v dežnih plaščev. Ker se gumi v bencolu lažje topi kot v bencinu, so uporabljali v Ignacovi delavnici bencol.

Usodne posledice

10 ur — štiri ure dopoldne in šest ur popoldne — so stali mojster in pomočniki neprestano za široko delovno mizo v zaprtem prostoru, v katerega je prišlo malo svežega zraka samo takrat,

kadar je kdo odprl pri vstopu vrata, ter mazali s čopičem gumijevo raztopino na blago. Deset ur na dan so vdihavali bencolske hlape, ne vedoč, da vdihavajo svojo smrt. Usodne posledice so se kmalu pokazale. V nekaj tednih je začel bolehati pomočnik za pomočnikom. Postajali so bledi v obraz, izgubljali so tek, nekateri so čisto oslabele. Zatekli so se na okrožni urad k zdravniku. Težko pa je na bolniku prepoznati strup, če ne veš za vzroke zastrupljenja, in tako so zdravniki prišli nevarnosti na sled, ko je za mnoge bilo že prepozno. Medtem pa je mojster zaradi obolevnosti nekaterih pomočnikov najel druge, tako da je delalo tekom štirideset dni z mojstrom vred v delavnici 9 oseb.

(Nadaljevanje na drugi strani.)

Končni nalet za trozvezo v Aziji?

Litvinov drugi obiskal Edena

Japonci izzivajo

Anglija in Rusija na eni strani, kakor Japonci na drugi strani se zavedajo, da bo uspeh na Daljnem Vzhodu žel tisti, ki bo sposoben naglo udariti. Zaradi tega Japonci tako mrzlično organizirajo nekake samostojne province v severnem Kitaju in ustanavljajo neodvisne armade pod poveljstvom japonskih oficirjev. Te armade skušajo na vse načine izzvati nemire ob meji zunanje Mongolije, ki je pod pokroviteljstvom in pod neposrednim vplivom Sovjetov. Prav neredi in prestopanja meje v zadnjih dveh dneh so tako Litvinova kakor Edena silile do dejanja. Iz teh je namreč razvidno, da se Japonci čutijo dovolj močne, da lahko izzovejo spor, v katerem bosta trčili skupaj Azija in Evropa, belo in rumeno plemo.

Angleži na delu

Angleška diplomacija se že pol leta zaveda, kje leži jedro vojne nevarnosti in jedro sploh vse nevarnosti za celoto angleškega imperija. To je pokazala že lansko leto konferenca admiralov vseh angleških brodogradil, na kateri so sklenili, da začno utrjevati Singapor. Singapor je danes utrjen do zadnje možnosti in založen z bencinom, oljem in orožjem. Na drugi strani pa deluje angleška špijska služba na Daljnem Vzhodu z vso silo, da prepriča Kitajce o japonski nevarnosti. Dozdaj se

je imela ta špijska služba boriti proti dvema sovražnikom na Kitajskem: proti sovjetski propagandi in organizaciji rdečih čet ter proti Japoncem. Litvinov pa je zdaj v Londonu svedčano obljubil, da bodo Sovjeti prenehali s svojo propagando na Kitajskem, zato so Angleži zdaj vse svoje tajne sile naperili v to, da nahujskajo Kitajce proti Japoncem. Spreminjajo japonsko geslo »Azija Azijcem« tako, da predstavljajo japonska stremjenja pod geslom »Azija Japoncem«.

Komunisti se organizirajo

Kljub londonskim razgovorom med predstavnikom rdečega in angleškega imperija pa ni komunistična propaganda na Kitajskem popolnoma nič popustila. Zadnje dni je moči zaznamovati vse večje nemire v severnih kitajskih provincah in prave revolucije. Zadnja učinkovita pomoč, ki jo Angleži kakor Kitajci pričakujejo v boju proti komunizmu, je verska fronta budizma proti boljševizmu.

Spričo vseh teh dejstev se zdi, da je moral biti včerajšnji razgovor med Edenom in Litvinovim silno varen in silno pomemben, saj je moral angleški zunanji minister gotovo poskusiti vse, da zvezi z Rusijo, v katero sili Anglija, položaj na Daljnem vzhodu vzame senco rdeče nevarnosti. Litvinov je pa prav zaradi tega tudi gotovo obljubil vse, toda vprašanje je, kako Sovjeti name ravajo te obljube držati.

Plesa v Abesiniji še ne bo konet - Mussolini govori

Italija gre v drugo leto vojne

Divja gverilska vojna na severni fronti - Stotine mrtvih

Rim, 31. jan. Tp. Na seji ministrskega sveta, kateri je predsedoval Mussolini, je sam podal izčrpano poročilo o trenutnem stanju mednarodne politike. Govoril je o krizi vlade v Franciji, govoril tudi o spomeniku, kateri je italijanska vlada naslovila na države, ki izvajajo sankcije kot odgovor na znano angleško spomenico o organizaciji varnosti na Sredozemskem morju. Nato je Mussolini poudaril važnost vojaških uspehov, ki jih je dosegla italijanska vojska na somalijski in eritrejski fronti. Spomnil se je padlih vojakov ter izrazil priznanje italijanskim četam v Vzhodni Afriki. Ustavil se je tudi pri delih, ki jih zdaj vrše italijanski delavci v Vzhodni Afriki, da uredi zveze z zaledjem, tako da italijanskim četam življenje v bodoči dežvi dobi ne bo nič oteženo. V tem oziru je vse urejeno, saj je lansko leto v slabšem stanju in pri slabši organizaciji vzdržalo 100.000 italijanskih vojakov vse težave nemogočega podnebja. Italijanski narod in italijanska vojska je pred vsem svetom dokazala svojo sposobnost, italijanske oborožene sile na morju, na kopnem in v zraku so dovršeno organizirane in popolnoma opremljene. Poročilo ministrskega predsednika so vsi ministri sprejeli z velikim navdušenjem.

Poostrene sankcije — vojna

Rim, 31. jan. V zvezi z včerajšnjim govorom ministrskega predsednika Mussolinija pišejo italijanski listi, da bo Italija svojo vojaško akcijo v Abesiniji vodila naprej, ker zaupa, da bo samo orožje moglo rešiti vprašanje Abesinije in kolonij sploh. Italija se ni sprijaznila s sankcijami in zato bo poostrevala sankcije, zlasti kar se tiče petroleja, morala smatrati kot neposreden povod za vojno. Sklep za poostrevala sankcij bo pomenil duhovni uvod v novo evropsko vojno.

Kriza v Italiji

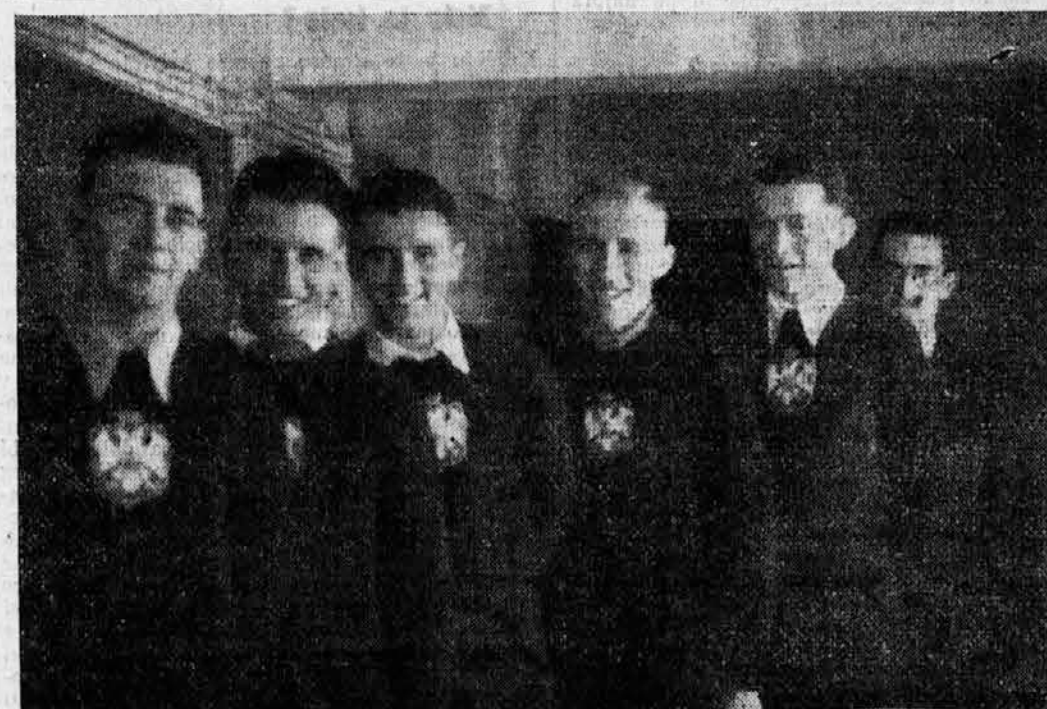
Rim, 31. jan. Tp. Z naredbo italijanske vlade so zvišani razni davki in takse v Italiji. Tako je zvišana trošarina na električni tok za gospodinjstvo od 30 na 40 centezimov za kilovatto uro, za trgovino in industrijo pa za 15 centezimov. Na novo so uvedli davek na svetilni plin, razven tega pa tudi davek na proizvodnjo umetnih tkanin in

umetne svile in sicer za svilo 2.40 lire za kilogram, a za ostale fine tkanine 1.60 lir za kilogram. Prav tako so povečali tudi uvozno carino na bombaž, volno, premog, koks.

Divji boji na severu.

Addis Abeba, 31. jan. Po nepotrjenih abesinskih informacijah so Abesinci presekali zvezo med Makalo in Aduo. Na vseh predelih abesinske fronte divja še kar naprej divja gverilska vojna, v kateri skušajo Abe-

sinci na vsak način odrezati italijanske čete pri Makali od ostalih čet. Italijani so v teh bojih izgubili sto mrtvih in veliko število ranjenih, izgube Abesincev pa znašajo nekaj tisoč. Ti boji se odlikujejo po svoji divjosti in se vrše od moža proti možu. Baje se je abesinskim četam posrečilo zasesti del ceste med Makale in Aduo in tako presekati zvezo med prednjimi italijanskimi četami in med zaledjem. To cesto so Italijani zgradili takoj, ko so zasedli Aduo.

Ti bodo ponesli slovensko ime na tekmo narodov pri zim. olimpijskih igrah v Garmisch-Partenkirchen.

Kaj sta govorila Neurath in Eden

Nemčija in Anglija

London, 31. jan. Rp. Ozračje, ki vlada v Londonu po razgovorih angleških politikov z zunanjimi državami, je silno nervozno. Poleg razgovorov Edena z Litvinovim stoji v ospredju zanimanja obisk nemškega zunanjega ministra von Neuratha pri Edenu. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da sta ministra govorila samo o splošnih smernicah za eventualno bodoče sodelovanje obeh držav. Razgovor je bil čisto informativnega značaja. Vendar so to trditve, kakršnih smo vajeni po vseh važnih razgovorih. Z druge strani pa je slišati, da sta si tako Eden, kakor von Neurath prizadevala, da bi ustvarila podlago za zaupno in iskreno nadaljnje razgovorje. Eden je hotel na vsak način doseči od Neuratha obljubo, da Nemčija ne bo v sedanjem mednarodnem položaju skušala izzvati spora s Francijo, prav tako je pa prigovarjal k popuščanju Flandrina, le da se ne ve, s kakšnim uspehom. Von Neurath je bil mnenja, da je treba pomiriti najprej evropsko nervoznost, ki se je zbudila zaradi neodgovornega pisanja nekega dela evropskega tiska, ki je razkričala v svet, da namerava Nemčija vojaško zasesti demilitarizirani pas ob Renu. Dokler se to ne zgodi in dokler

Nemčije ne operejo, predvsem v angleškem javnem mnenju očitka, da ona ogroža angleški in evropski mir, se ni moči razgovarjati o čem nadaljnem. Von Neurath pa je pri tej priliki izjavil, da vlada v nemških krogih odločna volja, da pretrga vse obveznosti, ki zanje izvirajo iz lokarnske pogodbe, ker temelji ta pogodba na podlagah, katere je nova Nemčija že zdavnaj zavrgla.

KITAJSKA odlikuje nemške ministre

Berlin, 31. jan. Tp. Včeraj je kitajski poslanik v imenu svoje vlade podelil visoka odlikovanja nemškemu vojnemu ministru von Blombergu in gosposkarskemu ministru Darreju ter dr. Schachtu, gosposkarskemu diktatorju III. rajha. Iz kakšnega nagiba je kitajska vlada ta odlikovanja podelila, ni mogoče izvedeti. Oficijelno pojasnilo se glasi, da zaradi delovanja pri pospeševanju kitajsko-nemških stikov. Kakšni so ti stiki, posebno v zadnjem času, bi vedeli povedati pač samo Angleži, ki se zdi, da jim kakršnikoli evropski stiki s Kitajsko trenutno niso preveč po godu.

Svatje v jarku

V bližini Križevcev se je predvčeršnjim dogodila hujša nesreča. Križevski mesar Hegediš se je v neki vasi nedaleč od mesta poročil ter se po svatbi s svojo ženo in nekaterimi svati z avtomobilom vračal v Križevce. Ker pa je bila cesta zelo slaba, je avtomobil na nekem ovinku zdrknil v stran in se zvrnil v jarek, tako, da so kolesa avtomobila štrlela proti nebu. Bliznji kmetje so prišli na pomoč in potegnili izpod avtomobila težko ranjeno žensko, ki so jo takoj prepeljali v bolnišnico. Vsi drugi svatje so dobili lažje poškodbe, vendar tudi za težko ranjeno tovarišico upajo, da ne bo podlegla svojim težkim poškodbam.

Poplačana dobrota

V malem srbskem mestecu Uh so doživeli te dni veliko senzacijo. Reven kmet Mladen Skorič je prejel obvestilo, da bo za nekoč izkazano dobroto nekemu bogatašu iz Južne Amerike prejel 1000 dolarjev.

Pred nekaj dnevi so bile vse vasice v tistem okraju preplavljene z letaki, v kateri je ameriški bogataš Anton Bulatović iz Buenos Airesa zaprosil vse ljudi, ki najdejo te letake, naj ga obveste o vsem, kar vedo o nekem mladem Skoriču, ki je bil s tem bogatašem med vojno skupaj v avstrijskem ujetništvu na Tirolskem ter njemu, današnjemu ameriškem bogatašu, izkazal toliko dobrot, da se mu mora za to oddolžiti. Na srečo se je ugotovilo, da je ubogi Mladen Skorič res iskani Skorič in so že težko odpremlili pismo, s katerim občina in državne oblasti potrjujejo identiteto mladega Skoriča. Ubogi kmet, ki je Antonu Bulatoviću v ujetništvu pomagal iz sočutja in tovarištva in mu navsezadnje tudi pomagal, da se je rešil ujetništva z begom v Italijo in od tod v Južno Ameriko, si ni nikdar mislil, da mu bo ta dobrota kdaj tako bogato poplačana, posebno sedaj, ko vlada v njegovi družini izredna revščina, saj ima Skorič 7 še nepreskrbljenih otrok.

Največji in najmanjši tekmovalci.

S kolesa je padel

sinoči 28-letni pekovski pomočnik Borgec Stanko ter si močno poškodoval levo roko v zapeljivi. Moral je iskati pomoči v bolnišnici, kjer pa so ga pridržali v nadaljni oskrbi.

Bencol ugonobil 9 mladih življenj

Prve žrtve

V dveh slučajih je bilo zastrupljenje tako hudo, da je okrožni urad oba bolnika poslal v bolnišnico. Bila sta to krojaška pomočnika Ivan Konec in Stanko Klobčar. Tretji nesrečnej, Anton Horvat, ni hotel v bolnišnico, temveč se je podal na svoj dom v Dravograd, upajoč, da se bo doma na svežem zraku kmalu zopet popravil. V bolnišnici je vodja internega oddelka dr. Stane Lutman šele prišel na sled strahotnemu zastrupljenju. Ugotovil je na obeh bolnikih vse znake tako zvanega obratnega zastrupljenja, ki ne nastopa akutno, temveč plazeče, kot kača zajame svojo žrtev polagoma, zato pa je tem sigurneje uniči. Prve žrtve so padle. Umrl je najprej Ivan Konec. Kmalu je prišla iz Dravograda vest, da je tamkaj umrl tudi Anton Horvat, ki je zaman iskal doma zdravje. Tretja žrtev je bil te dni Stanko Klobčar. Dr. Lutman je takoj po ugotovitvi zastrupljenja obvestil pristojne oblasti o tem pojavu. Prišla je komisija, sledila je zdravniška preiskava vseh preostalih delavcev in danes je grobnica v Vetrinjski ulici zaprta.

Še več brezupnih slučajev

Vsega skupaj je bilo sprejetih v bolnišnico devet zastrupljenцев. Od teh so trije že mrtvi, dvojica je tudi že v brezupnem stanju, med njima sam mojster Ignac Vinko, ki se pa zdravi sedaj doma. Drugi so bili zopet odpušteni iz bolnišnice z natančnimi navodili. Čim več časa morajo biti na zraku, nič ne smejo delati in od časa do časa priti v bolnišnico na preiskavo. Pomočnik, ki se nahaja v bolnišnici, kaže sedaj že vse tipične znake težkega zastrupljenja in ga najbrž ne bodo mogli več rešiti.

Kaj pravi dr. Lutman?

Obrnili smo se za strokovno mnenje na vodjo internega oddelka mariborske bolnišnice g. dr. Lutmana, ki je prvi na bolnikih ugotovil znake zastrupljenja. Izjavil nam je: Strup, s katerim so nesrečneži zastrupljeni, so dosedaj prišlevali h krvnim strupom. V resnici pa je to strup za krvotvorne organe. Vpliva na kostni mozeg, ki se izpremeni zaradi delovanja strupa v mastno degenerirano maso in ne producira več krvi. Taki strupi so bencin, bencol ter razne kovine, kakor ksilol, toluol itd. Uporabljajo se sicer v medicini. Vsa ta zastrupljenja so kronične narave. Akutno se skoraj nikoli ne pojavljajo, ampak se pokažejo učinki šele takrat, ko je po navadi že prepozno. Spadajo tedaj v vrsto tipičnih obratnih zastrupljenj.

Prvi znaki usodnega strupa

so taki, da jih zamenja prav lahko tudi izkušen zdravnik, kamoli bolnik sam, z znaki drugih bolezni. V zdravniški praksi so ta zastrupljenja prav redka, v resnici so najbrž pogostejša, le da jih zdravniki zamenjajo z drugimi boleznimi. Zunanji znaki zastrupljenja je najprej bledost in subjektivna slabost. Bolnik blede, izgublja tek, huja. Tipičen znak v naprednejšem stadiju pa je krvavenje. Bolnik krvavi iz zobnega mesa, iz nosa, pojavi se pikčasto in lisasto krvave

venje na koži, da izgleda bolnik, kot da so ga opikale bolhe. Končni stadij so krvavitve v možganih, ki so združene z visoko vročino ter vodijo v smrt.

Umirajo mleno, brez bolečin...

Neposredna smrt je težka anemija (slabokrvnost). V brezoblično maso izpremenjeni kostni mozeg ne proizvaja več belih krvnih teles, stara pa odmirajo. Tako nastopi potem smrt v popolni oslabelosti, da je bolnik niti ne čuti. Tudi ves potek bolezni ne povzroča bolniku nobenih bolečin. Umirajo pa lahko, oslabelost prehaja v nezavest in nezavest v smrt...

Nesrečneže so poskušali rešiti v mariborski bolnišnici na vse mogoče načine. Dobili so nešteto transfuzij krvi, obsevali so jim zastrupljene ude, da bi v kosteh vzbudili mozeg k novemu življenju, bilo pa je vse zaman.

Rešitve ni...

V naprednem stadiju je zdravljenje bolezni iluzorno. Uničenega kostnega mozga ni mogoče nadomestiti z nobenim sredstvom. Žrtve, ki začnejo enkrat močno krvaveti, so skoraj neizbežno zapisane smrti. Edina nada je še pri ostalih slučajih, ki so se pokazali kot lažji, ker bolniki niso vdihali toliko strupenih hlapov. Te bo še mogoče rešiti, vendar je nevarnost tudi zanje velika. Strup je mogoče ugotoviti v telesu najprej s krvno preiskavo. Če se pokaže, da ginejo v krvi bela krvna telesa, potem je to siguran znak, da je začel kostni mozeg propadati in potem se prav kmalu pojavijo ostali zunanji znaki zastrupljenja.

Kdo je kriv?

Kdo je te strašne nesreče kriv, to vprašanje se vešlje vsakomur. Težko bi bilo resnično krivdo ugotoviti, dasi zadene velika odgovornost nedvomno mojstra Ignaca. Kakor pa pravi on sam, se niti sam ni zavedal, kakšnega riskantnega posla se je lotil. Drugače gotovo ne bi sam postavil svojega življenja na kocko in prav gotovo bi bil opozoril na nevarnost tudi svoje delavce. Uporabljal bi bil namesto bencola raje bencin, ki ni tako nevaren. Delavnica, v kateri se tak posel vrši, mora biti opremljena s posebnimi napravami. Nad mizo, na kateri se impregnirajo plašči z raztopljeno gumijevno maso, se mora nahajati močan ekshaustor, ki sproti vpija vse hlapce ter jih odvaža na prosto. Slične ekshaustorje imajo na primer v svinčenihi topilnicah v Mežici, kjer odvajajo potem strupene svinčene pline celo daleč pod zemljo v zapuščeno dolino. Prostor za delavnico bi moral biti visok in zraven ter opremljen poleg ekshaustorja še s posebnimi prezračevalnimi napravami. Poleg tega zahtevajo predpisi, da morajo biti delavci zaposleni pri tem opravilu največ štiri ure, potem pa morajo na zrak ter se podvreči večkrat zdravniški preiskavi. Delavnico tudi nepristano nadzira inspekcija dela, če se vsi varnostni predpisi izpolnjujejo. Vsega tega pa v delavnici v Vetrinjski ulici ni bilo, ker nihče ni vedel, s čim se mojster Ignac peča. Tako je potem moralo priti do katastrofe, ki je globoko pretresla vse mesto, ki sočustvuje z nesrečnimi žrtvami, zapisanimi neizbežni smrti...

Sinoči so se poslavljali

Včerajšnji večer je bilo slovo naših olimpijcev. V emonski kleti se je nabralo poleg oficijelnih krogov še mnogo športnega občinstva, da bi slovenskim olimpijcem voščilo srečno pot.

Od JJŠZ so bili na včeršnjem večeru predsednik g. dr. Drago Marušič, podpredsednik g. dr.

Praček Ciril

Pavlin, blagajnik in odbornik g. Kustelj in tehnični referent g. Ante Gnidovec ter dr. Ivo Pirc. Večer je otvoril g. dr. Drago Marušič, ki je ugodoma pozdravil najprej naše olimpijce, katerim je bil večer namenjen in se jim zahvalil za vse

delo in trening, s katerim so se pripravili na letošnje zimске igre. Zahvalil se je nadalje g. predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, ministru za socialno politiko in narodno zdravje, industrijaletu Woschnaggu, vsej naši javnosti in vsem nabiralcem, ki so z vso poštrevovalnostjo nabirali dinarje in na ta način omogočili našo udeležbo v Ga-Pa.

Nato je pozval g. dr. Pavlin Smoleja Franca, naj v imenu vseh tekmovalcev položi olimpijsko prisego jugoslovanskega moštva za IV. olimpijske igre. Smolej Franc in drugi prisegajo...

Jaz N. N., olimpijski tekmovalci jugoslovanske olimpijske vrste na IV. zimskih olimpijskih igrah, izjavljam na svojo čast, da sem v duhu olimpijskih predpisov čisti amater, da bom na olimpijskih igrah posvetil vse svoje sile v borbi, da priborim svoji domovini čim častnejši uspeh.

Nato so po vrsti prisegli vsi naši olimpijci s trdnostjo, zavezo in resni, a malo upadlih obrazov vsled hudega treninga, v roke predsednika JJŠZ g. dr. Marušiča: Cop Franci, Baelier Leo, Dečman Tone, Heim Hubert, Ustenič Rado, Jakopič Albin, Klančnik Alojz, Knap Leo, Novšak Albin, Palme Franc, Praček Ciril, Pribošek Franc, Senčar Lado, Smolej Franc, Stopar Rudolf, Zemva Lovro, Znidar Emil.

Po prisegi se je v imenu vseh tekmovalcev zahvalil

g. Dečman Tone.

Hvaležni smo predvsem JJŠZ, ki nam je omogočila še takrat, ko ni bilo snužtev, ves jesenski in zimski pripravljali trening, dalje, da nam je poskrbeli tri trenerje, ki so nas pripravljali za Garmisch Partenkirchen. Hvaležni smo naši javnosti, ki nam je s tolikim razumevanjem prisločila na pomoč. Hvaležni smo našim trenerjem, ki nas niso vzgajali samo v tekmovalce, ampak v prave športnike, ki jim smučanje ni samo zabava in luksuz. Zelimo, da bo na prihodnjih izbirnih tekmah tekmovalo 200-300 smučarjev in iz te armade bo prav lahko najti najboljša.

Ves večer je potekel v najboljšem in najlepšem prijateljskem razpoloženju. Tudi včeraj zvečer je Ljubljana pokazala, da spoštuje naše olimpijce, ki bodo zastopali barve našega naroda v Ga-Pa.

Samomor v kavarni

Ljubljana, 31. januarja.

Sinoči okrog 10 je prišel v kavanro »Leon« neki Jerom Ivan, ki je v Ljubljani splošno znan posredovalec za prodajo starinskih predmetov. Vse del se je za mizo in naročil brizganec. Po izjavi natakarja pa se tega brizganca niti dotaknil ni, pač pa je nato naročil še čašo tople vode. Čez nekaj minut je hotel Jerom vstati iz mize, pa je klecnil na tla. Gosle so ga dvignili in odvedli na dvorišče na sveži zrak. Tam pa se je zopet zgrudil na tla in čez par minut izdihnil. Medtem pa so že poklicali rešilno postajo, ki pa se je vrnila, ker je videla, da ne more ničesar več pomagati. Takoj je prispela na kraj žalostnega dogodka uradna komisija, to je dežurni uradnik Kette in zdravnik dr.

Lužar, ki pa je mogel ugotoviti samo smrt in to vsled zastrupljenja. Na to kaže tudi škatljica, ki so jo našli na mizi, kjer je pokojni Jerom sedel. V njej je bil neki bel prašek in stvar preiskave bo, da ugotovi, kakšne vrste strup je bil to. Da navzgoč niso videli, da je pokojnik zmešal v topli vodi strup in ga izpil, je več kot verjetno. Uradna komisija je odredila takoj prevoz v mrtvašnico, kjer bo danes obdukcija. Uradni organi so našli pri Jeromu tudi beležko, v kateri je bilo napisano: »Kateri me vidi, naj mi oprusti, sem revež in nesrečen radi ljubezni.« Ljudje pa pripovedujejo, da je bil pokojnik zpaleten v neko drugo razburljivo zadevo in da ni izključeno, da je bila tudi ta saj delni vzrok njegovega samomora.

Umor...

Vest o umoru 75 letnega prevzitarja Avgusta Golavška se je že včeraj popoldne z bliskovito naglico raznesla po okolici. Golavšek je bil umorjen okrog 9 zvečer v svoji zidnici, ki stoji popolnoma osamljena. Našel ga je jutraj mrtvega v hiši neki tesar, ki je v bližini delal. Ta je takoj obvestil okoličane in nato orožnike. V hiši so našli več praznih steklenic, kar da slutiti, da se je prejšnji večer v hiši precej pilo. Na kraju zločina je sodna komisija, ki so jo tvorili sodnik g. Lesjak, primarij dr. Flajs in zdravnik dr. Podpečan, ugotovila dejanski stan: pokojnik je imel prebito glavo, na hrbtu je imel zvezane roke z žico, usta pa zamašena s cunjco, truplo pa je bilo pokrito z blazino. V mrtvašnico prepeljano truplo so danes obducirali. Pokojnik ni imel denarja in je zaradi tega verjetno, da zločin ni bil izvršen iz koristiljublja.

Zverinski oči

V vasi Pričac v bližini Slavonske Požege je kmet Vukotič Bogotin pred mesecem s puško ustrelil svoja sinova. V vrsti večnih sporov, ki so se v družini odigravali med očetom na eni strani ter med ženo in sinovoma na drugi strani, je prišlo tudi na usodni dan do tragičnih scen. V prepri, ki je v hiši nastal, je oče pozval svoja dva sinova, naj zapustita hišo, češ da je le on gospodar. Sinova seveda nista hotela slediti očetu v pozivu, naka je Vukotič zagrabil za puško in jo naperil proti enemu od sinov. Že je hotel sin Sava zbežati proti vratom, ko so počli strelci, eden na prvega sina in drugi na sina Bogdana. Oba sinova sta bila na mestu mrtva. Zverinski oči se bo v kratkem za svoje krvavo dejanje zagovarjal pred sodiščem.

Redka poštenost

V vasi Jazovo v Banatu se je dogodil te dni neobičajen dogodek. Mlad berač se je zglašil na

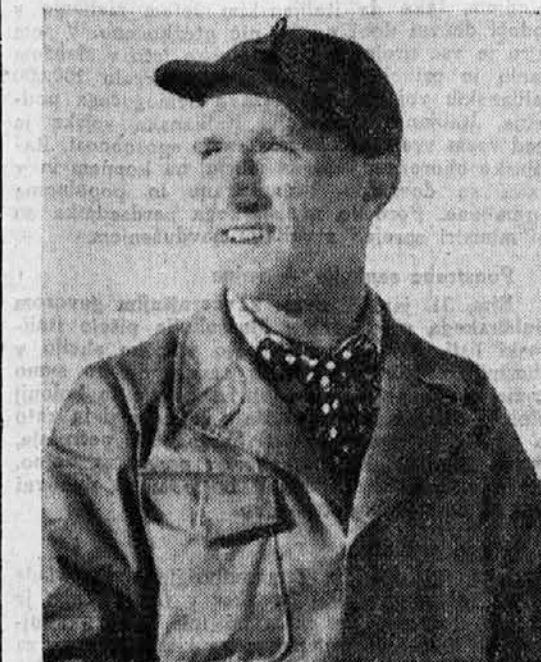
občini in izročil županu denarnico, v kateri je bilo 1600 Din, ki jih je našel na cesti. V času, ko so zasliševali tega berača o najdbi, je občinski stražnik privedel v pisarno nekega skrušenega človeka, ki ga je zalotil prav zadnji trenutek, ko si je hotel zadržati za vrat vrvo in se obesiti. Nesrečnik je povedal, da je zgubil ves svoj denar, brez katerega se ni več upal vrniti domov v hišo, kjer ga je čakala žena in petero nepreskrbljenih otrok. Ugotovili so, da je berač bil tisti, ki je našel njegov denar, na kar so obupanu denarnico z denarjem povrnil, a poštenega berača, ki pa sam ni imel niti dinarja v žepu, nagradili in pohvalili za poštenost, ki je dandanes gotovo prav redka.

Nesreča v rudniku Konjicu

Pred dvema dnevoma se je v rudniku Bokovičju pri Konjicu dogodila težka rudniška nesreča. Na rudarje, ki so bili v rovu na delu, se je zrušila ogromna stena in jih pokopala pod seboj. Radi hitre pomoči, ki so jo uvedle rudniške oblasti, so mogli rešiti večino delavcev, vendar je nesreča zahtevala kljub temu dve smrti, eden rudar pa je težko ranjen.

Morilec pobegnil s klinike

Včeraj je iz zagrebške klinike nenadoma pobegnil natakak Ožanič, ki je bil pred nekaj leti zaradi poskusa umora nekega detektiva v kavarni Corzo v Zagrebu obsojen na 15 let težke ječe, katero je moral odsedeti v Sremski Mitrovici. Ker pa je hudo obolel, so ga prepeljali v zagrebško kliniko, odkoder pa je po zboljanju svoje bolezni pobegnil.

Jakopič Gusť

Heim Hubert

Vohuni

Danes, skoraj 18 let po svetovni moriji, je mnogo več vohunov po vsej Evropi, kot pa jih je bilo leta 1914, zlasti mnogo jih je na Angleskem. Strokovnjak, ki je napisal tozadevni članek v uglednem londonskem listu, pravi, da skoraj vsakega vohuna takoj izsledijo, ko stopi na angleška tla. Zelo neupredvidni pa bi bili, če bi ga takoj zaprli. Dognati hočejo, s kom ima zvezo, kaj namerava izslediti in na kakšen način oddaja svoja opazovanja. Aretirajo ga šele, ko je postal nevaren za državo.

Klasičen primer, kako je špijonaža razširjena, je slučaj dveh poljskih oficirjev in Poljakinja Majevske Wirsan. Oficirja sta bila v generalnem štabu in imela mnogokrat opravka v Gdini, nasproti Danzigu, kjer je Wirsova imela svoje bivališče. Prinašala sta ji kopije načrtov in dokumentov, pisane z nevidno pisavo na navadnih servietah iz tankega papirja, kakršni so danes običajni po restavracijah. Majevska pa je te dragocene kopije prenašala v Berlin. Kmalu pa sta oficirja zbuja po Varšavi pozornost v svojo razpisnostjo. Opazovali so ju v Gdini in videli, s kom se shajata. Poljska protišpijonaža pa je hitro izsledila, kam potuje Wirsova, in nekega dne so jo prijeli. Zenske vohunke hitro priznajo, ko vidijo, da ni nobenega izhoda več, tudi Wirsova je. Obsojena je bila na dosmrtno ječo, oba oficirja pa sta bila ustreljena.

Gospodična Litke je bila znana pilotinja in kot taka je prišla v zvezo tudi z vojaškimi piloti tako na Poljskem kot v Budimpešti. Ker pa je preveč natančno prisluškovala razgovorom, je postala sumljiva. Vohunila je na obe strani in seveda tudi plačo prejela od obeh držav.

Mornariški oficir Travaglia je fotografiral va-

žne dokumente ter jih prinašal neki Camilli, ki ga je pričakovala na klopi ob Tiberi nasproti Angleskega gradu v Rimu. Kmalu so ga dobili; ustrelili so ga v hrbet po fašistovski, kot pred leti bazoviške žrtve.

Francoski major Froge je izmaknil načrte trdnjave Belfort. V Nici so izsledili njegovega kompaniona. Zanimivo je, da so mu izsilili priznanje s tem, da so ga mučili z ječo. Hrano je dobival zelo slabo, pijače pa nobene in to več dni. Celico pa je imel tako postavljen, da je iz nje mogel videti in slišati vodomet zunaj na dvorišču.

Zofija Drotz si je v St. Anvilu v Lotaringiji najela kavarno samo zato, ker so tja imeli navado zahajati vojaki. Iz teh ni izvalila samo kakšnega ustroja, so najnovejše brzostrelne puške, pač pa dobila celo neke važne dele v roke.

Špijoni imajo povprečno po 15.000 Din mesečne plače, za »specijalna« delo pa so nagrajeni posebej. Posebno šolo imajo za špijone v vojnem času. Ti morajo znati, kako se razdirajo železnice, kanali, radio postaje, mostovi, skladišča petroleja itd. Istotako se morajo vežbati, kako se uničijo žitna polja ali vodovodni rezervarji. Gotovo je špijonaža najbolj gnusen posel na svetu in poštenega človeka za kaj takega ni mogoče pridobiti. Se večji vrage v človeški podobi pa so oni, ki z vabečim denarjem vohune vzgajajo in jih vodijo v neizogibno nesrečo, kajti, bela vrana je vohun, ki uide smrtne kazni. Njih število je zelo visoko. V 17 povojnih letih so prijeli vohunov kot sledi: Na Ruskem 18.478, v Nemčiji 6544, v Italiji 3328, na Poljskem 1488, na Finskem 1300 in v Franciji 1284. In te številke dajo misliti.

Italijanske princeze kot bolniške strežnice Rdečega križa.

Ali bo tudi tem sledilo prokletstvo?

Marsikomu bo še v spominu, ko je pred dvema leti v januarju svetovno časopisje pisalo o senzacionalni najdbi veikega, tako zvanega Jonkher dijamanta, ki je drugi, največji dozdaj znani na svetu.

Jakob Jonkher se je pred dvajsetimi leti naselil v Pretoriji v Južni Afriki ter pri iskanju dijamantov živel bomo življenje z ženo in sedmimi otroci. Dostikrat niso imeli kaj jesti. Poleg sinov pa je imel tudi težaka, Johanesa po imenu, ki je s sinovi vred dan za dnem izpiral pesek in iskal dijamantov. Nekega dne v januarju leta 1934, pride ta Johanes, v rokah držeč kamen, velik kot kurje jajce. Odrgnil ga je ob hlače in oči so se mu zasvetile. — »Poglejte,« je rekel, »tega sem našel jaz.« Dvainseddesetletni Jonkher je takoj spoznal, da je to pravi dijamant in zdrknil je na kolena ter zahvalil Boga, da je končno rešen bede in pomanjkanja.

Sam pripoveduje takole: »Tisto noč smo dijamant zavili v krpo ter jo moji ženi ovili okrog vratu... Ko sem jo spremil v spalnico, sem dobro zapahnil okna ter zaklenil vrata. Samo večna vrata smo pustili odprta, v vežo pa smo se postavili jaz, moja dva sinova in dva prijatelja, vsi z nabasanimi revolverji ter tako ostali na straži do jutra. Globoko sem se odahnil, ko sem zjutraj dijamant oddal ravnateljstvu celokupnega dijamantnega rudnika...«

Dijamant je tehtal 726 karatov in Jonkher je prejel zanj, preračunano v naš denar, nekaj manj kot sedemnajst milijonov dinarjev. Oni Johanes pa, ki je dijamant našel, je dobil kočo, v kateri ima dosmrtno stanovanje brezplačno.

Kamen je kupil sir Oppenheimer in nekaj časa se je mislilo, da ga bo angleški narod kupil s prostovoljnimi prispevki ter ga podaril angleškemu kraljevskemu paru kot jubilejni dar. Nato pa je prešel v roke Amerikance Windstona, ki ga namerava prodati kakemu muzeju, ako pa ne, ga zdrobi v manjše dele, kot so napravili z dijamantom »Cullinane«, ki je bil najden leta 1905. Transvalška vlada ga je kupila in podarila kralju Edvardu. Ta dijamant, ki je tehtal 3000 karatov, so zdrobili v manjše dele, ki se sedaj nahajajo v kroni angleškega kralja.

Samo četrt urice

Lastnik nove londonske restavracije je prišel na zeleno vejo, ker je poskrbel za ljudi, ki imajo navado samo za četrt urice: zadremati po kosilu. Opremil je več malih sob z udobnimi divani, kjer zbudijo natakarji goste ob zahtevani uri. Na ta način si je zagotovila gostilna veliko stalnih obiskovalcev kljub sedanji hudi konkurenci.

40-letnica Röntgenovih žarkov

Viljem Konrad Röntgen, profesor na univerzi v Würzburgu, je slučajno odkril pred 40 leti dne 25. decembra 1895. one žarke, ki so izkazali toliko uslug znanstvenikom in zdravnikom. Raziskoval je takrat skozi več mesecev svetlikanje plinov v stekleni cevki brez zraka. Na božični večer je iztegnil roko, da bi vzel nekaj s pisalne mize. Roka je zašla med cevko in svetilni ekran, ki ga je potreboval v neke druge namene. Nepopisno se je začudil, ko je zagledal na ekranu senco okostja lastne roke. Ko je vprašal pozneje angleški dopisnik Röntgena, kaj je mislil v zgodovinskem trenutku,

mu je odgovoril: »Kaj bi mislil! Nisem imel časa. Takoj sem pričel ugibati o vzrokih novega pojava.« Roka Röntgenove soproge Ane je postala predmet prve slike na svetu s pomočjo X-žarkov. Zdaj se nahaja kot zgodovinska znamenitost v muzeju za fiziko v Monakovem. Röntgen je dosledno odklanjal sijajne ponudbe svetovnih veletrgovcev. Prepustil je svoj izum javnosti popolnoma brezplačno. Leta 1901. je prejel Nobelovo nagrado za fiziko. A denar se je kmalu razpršil. Röntgen je umrl leta 1923, v starosti 78 let v veliki revščini.

Plačila v naravi

Trgovske kupčije so se nekdanj vršile samo z izmenjavo blaga, a tudi dandanes je še marsikje tako. V sedanji gospodarski stiski bi bil tak način kupčevanja primeren i za naše kmetovalce.

Neka nova bolnišnica v Mehiki potrebuje veliko kirurških instrumentov in najrazličnejše opreme za bolnišnico, ki bo stala v naš denar preračuneno, okoli trideset tisoč milijonov dinarjev.

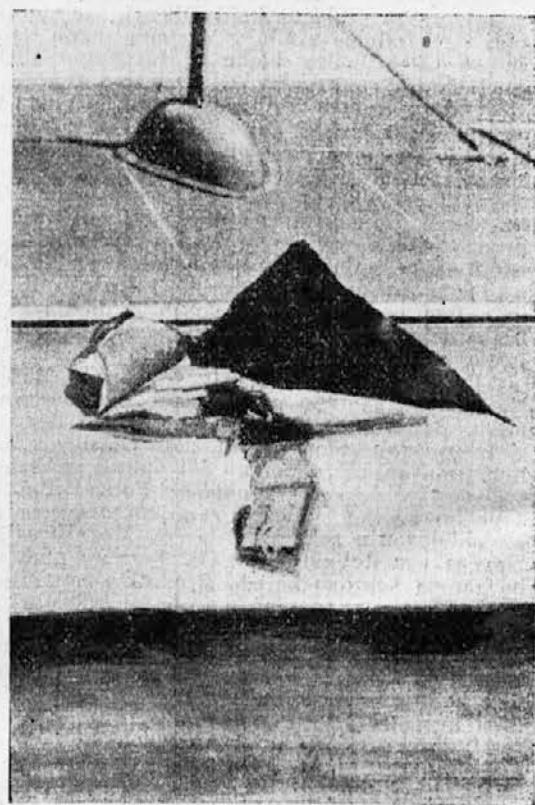
Bolnišnica pa nima denarja, pač pa obsežna zemljišča, na katerih prideluje večinoma krompir. In tako bo Nemčija, ki bo dobavila vso potrebno opremo, bolnišnico, mesto denarja prejela osemnajst tisoč ton krompirja. Kakor znano, se nikjer na svetu ne uporablja toliko krompirja kot v Nemčiji in tako je razumljivo, da se je takšna kupčija mogla skleniti.

Šolnino je povsod treba odšteti v gotovini. Nekemu farmerju v Concordu pa je prišlo na misel, da bi šolskim oblastem poslal primerno količino krompirja, čes, da nima denarja. Pa je obveljalo.

Mnogi pariški umetniki, tako zvani bohemi, živijo stalno težko življenje in marsikateri se preživlja istotako z izmenjavo blaga. Toda čisto na drugačen način. Krojač, ki je takemu napravil obleko, je mesto plačila odbil originalno sliko, ki je bila seveda mnogo več vredna, kot pa je znesla vsota za obleko. Zopet drugi si je za dobavo portretne slike rejenege peka izgovoril, da mu ta

skozi vse leto dostavlja kruh v stanovanje in sicer vsak dan po en hleb.

Tretji pa si je s sliko zagotovil pri brivcu, da ga bo ta celo leto bril in strigel. Poročilo do-

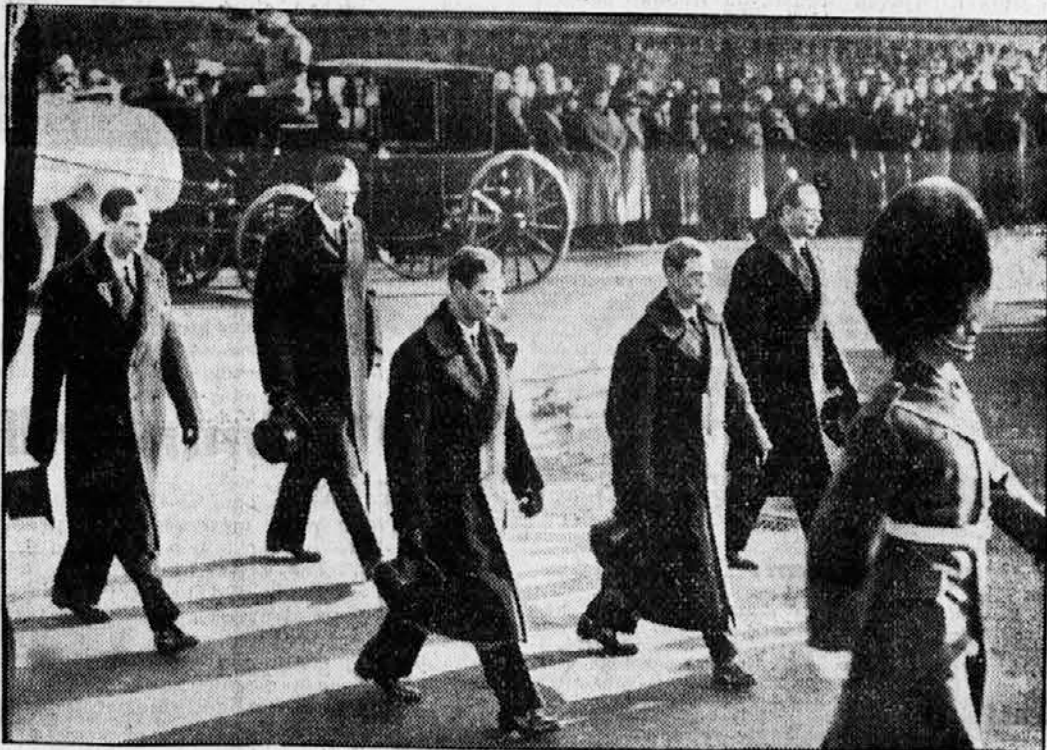

Tako je abesinska krogla zadela krilo letala Mussolinijevega sina.

stavlja, da se ta zadnji primer zdi nekoliko neverjeten, kajti vsi pariški umetniki slikarji nosijo dolge lase in dolge brade.

Göbbels sanjari

Januarska številka berlinskega glasila ministrstva propagande za nemške manjšine »Der Auslandsdeutsche« prinaša članek, v katerem napoveduje urednik dr. Pleider propadanje Francoske. Najprej bo izgubila kolonije, nato pa bo razpadla tudi v Evropi. Na severozapadu bo nastala keltska država, ki se bo naslonila na Irsko. Nemški severovzhod se bo zedinil z Nizozemsko. Alžacija in Lorena se bosta povrnila v naročje Velike Nemčije. Italija bo zasedla jugo-vzhodne in Španska Pirenejske okraje. Ta žalostna propast, strupeno pripominja »Echo de Paris«, bo nedvomno pospešila toliko priporočano francosko-nemško prijateljstvo.

Sinovi pokojnega kralja Jurija stopajo za krsto: Edvard VIII., vojvoda Yorski, vojvoda Kentski

U 38

28

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

Mi smo splavali kviku in na obe ostali ladji naperili topovski ogenj. Na prvo ladjo smo morali streljati precej dolgo, a končno smo jo le posteno prevrtili.

Z drugo pa je bilo precej lažje delo. Že takoj eden prvih strelcov je pogodil rezervar za olje. Vse ladje v Crnem morju so imele tekoče kurivo, kajti petrolej je tu cenejši kot premog. Visok in širok plamen je švignil iz ladje in gost črn dim je buknil iznad njega. Bil je to pogled, ki ga doslej še nisimo doživeli!

Wendlandt je skočil v svojo kabino, da bi prinesel svoj fotografski aparat. Toda ko je spet prišel na krov, je čudovita slika že izginila. Polagoma je parnik pogorel in povsem izginil v vodi.

Nato smo se spet obrnili proti prvi ladji: poslali smo ji še nekaj granat v steno. Nenadoma pa smo začuli krik:

»Naš mornar je padel v morje!«

Bil je eden izmed topničarjev. Sunek topa pri strelu ga je vrgel v morje.

Ravnokar sem dal povelje, da bi pluli proti njemu, v istem trenutku pa je nekdo zaklical:

»Periskop!«

»Hitro pod vodo!«

Vraga, kaj je to? Ruska podmornica! Počasi se je premikal po vodi njen periskop.

Za trenutek sem pogledal, kaj je z našim mornarjem, ki je padel v morje. Pogumno je plaval, a za nekaj minut smo ga morali prepustiti njegovi usodi.

Usmerili smo se proti periskopu. Poslušno in počasi se je zasukala »Podmornica 38« in se blizala, blizala ruski podmornici. Tedaj pa me je pograbil silen smeh. Moji možje so najbrž mislili, da sem pijan — toda položaj je bil v resnici smešen. Stvar, ki je plavala po vodi in smo jo smatrali za periskop, je bila le konjska glava. Ubogi

konj je plaval po vodi, konj s potopljen ladje. Plaval je proti obali.

Cez nekaj minut smo imeli našega topničarja že na krovu; bil je prav dobre volje, sunek mu ni škodoval.

Toda razburjanja se ni bilo dovolj. Komaj smo imeli svojega »utopljenca« spet na krovu, smo začeli nad seboj brnco in sikačo godbo:

Sssssst-sssst —

Tako sikajo puške krogle po zraku. Nekatere so udarjale na našo podmornico in na poveljniški stolp.

Moji mornarji, ki so bili vajeni le topovskega ognja, se spočetka sploh niso brigali za te krogle. Moral sem jih dobesedno napoditi v krite za poveljniškim stolpom. Strelanje je prihajalo od obale, izza grmovja, kamor so se bile poskrile posadke potopljenih parnikov.

Le čakajte, vam že pokažemo!

Podmornico smo nekoliko obrnili, potem pa smo spustili nekaj granat v grmovje. In ne brez uspeha!

Streljanje je takoj utihnilo in zdaj smo imeli mir.

Današnja bitka se je pričela še v jutranjem svitu, zdaj pa je bila četrta ura popoldne.

Nikakega dvoma ni, da so Rusi, ki smo jih spodili z njihovih parnikov, že davno obvestili obale, da se nahaja v Crnem morju nemška podmornica. Ker so nas torej gotovo izdali, se nam pač ni bilo treba več skrivati pod vodo; zato smo vozili kar nad vodo ob obali.

Pri tem smo odkrili nekaj, kar nas je pač malo razveselilo. Povsod ob obali so vojaki gradili ceste. Videli smo Kozake, ki so jezдили sem in tja in kričali nad vojaki, ki so garali po cestnem prahu.

Toda kakšni vojaki so bili to? Nasi nemški in avstrijski tovariši, ki so morali tu v ujetništvu delati za sovražnika.

Ujetniki ob cesti se spočetka niso zmenili za nas. Ker smo vozili brez vsake zastave, so nas sma-

trali za rusko podmornico. Toda končno so nas spoznali.

Zagledali smo neko jadrnico; bila je to precej velika ladja, ki je vozila cement za cestna dela ob obali. Ustavili smo jo, prisilili posadko, da je stopila v resilne čolne, nato pa smo lepo ladjo položili na dno. Ko se je jadrnica potapljala, so ujetniki na obrežju dvigali svoje cepice in zdelo se nam je, da so celo klicali »Hurra!«

Pri tem potapljanju smo se popolnoma približali bregu. Nenadoma smo videli v svoje veliko veselje, ne, bolje rečeno, v svoje iznenadenje, da se je odtrgala od ceste skupina ujetnikov in planila v čoln ter pričela na vse pretege veslati proti nam. Ubogi možje! Hrepenenje po svobodi, želja priti k svojim bratom, jih je napravila slepe za vsako nevarnost. Še ceste so skočili za njimi nekateri Kozaki, eden se je zakadil celo v vodo in pričel so streljati nanje. Tesno nam je bilo pri srcu. Kaj naj storimo?

Ce bi hoteli streljati na Kozake, bi lahko zadeli tudi nemške ujetnike. Končno smo izstrelili nekaj granat na obrežje, in sicer tako, da so padle daleč za delavci.

Na svojo srečo so ubežniki spoznali, da nas ne bodo mogli doseči živi. Eden od njih je privezal na palico svoj beli žepni robc, kar je pomenilo, da se udajo. Nato so počasi veslali nazaj.

Upajmo, da niso bili prehudo kaznovani.

★

Nekega jutra smo vozili mimo morskega kopališča Gakri, pod vodo seveda. Nas periskop je gledal le kot plutovinast zamašek iz vode. Vse je bilo kakor v najlepših mirnih časih.

Na bregu in po vodi je bilo polno elegantnih in zdravih ljudi v pisanih kopalnih oblekah. Tik pred nami sta plavala lepa deklica in mlad gospod.

Poklical sem Wendlandta k periskopu. »To je pa res čudovito!« je zaklical in kar ni hotel več proč od periskopa.

»Tako velikih hotelov tu človek prav gotovo ne bi pričakoval. Škoda, da ne igra še obrežna godba.«

Poklical sem vse može drugega za drugim k periskopu in vsak je za hip pogledal na to lepo vrve-nje bogatih ljudi. To je bila pač sama ruska aristokracija in kar nenavadno se nam je zdelo, da se ti ljudje tako lepo zabavajo, dočim smo mi dan za dnem v boju in nevarnosti za življenje. Jaz sem stal poleg periskopa in z zanimanjem poslušal pripombe svojih mornarjev. Vsakemu se je pri pogledu razjasnil obraz, kajti dekleta so bila izredno lepa in mojim možem se je kar nemogoče zdelo, da bi jih morali smatrati za sovražnike. Samo eden izmed podčastnikov je napravil nevoljen obraz in deklet sploh ni maral pogledati.

»Poznam ta kraj,« je rekel mrko, »to je Gakri«. In potem nam je začel pripovedovati o mestu in njegovih posebnostih. Bil je namreč pred vojno tu dolgo časa v službi neke nemške trdnje, ki je gradila žično železnico iz pragozda do obale.

»Grad, ki ga vidite tam zgoraj, je last vojvode Oldenburškega,« je rekel na koncu in s tem zaključil svoje »predavanje«. O lepih dekletih pa ni rekel niti besede.

Končno so se vsi nagledali in zdaj sem spet jaz stopil k periskopu.

Dekle in mladi gospod, ki sem ju poprej zagledal, sta priplavala že čisto blizu. »Prokleti bedak,« sem si mislil, »tako brezskrbno plava tod okrog, kot v mirnih časih, se zabava v družbi lepe dame, mi pa se moramo dušiti tu v smrtnem oljnatem zaboju!«

Dvignil sem svoj periskop visoko iz vode in ga hitro vrtil sem in tja, ga spuščal in dvigal, nato pa ga spet brž potegnil nazaj. Dama je prva opazila periskop; široko je odprla oči in usta so ji kar otrpnila. Vrgla se je vznak in, kolikor je mogla, hitro plavala nazaj. Mlad imož pa je kar posinel v obraz.

Bilo je prav, da sem prestrašil brezskrbna človeka, kajti takoj nato smo pričeli z našim poslom.

Obrnili smo se; skozi periskop sem pogledal tovrno ladjo brez spremstva; poklical sem Wendlandta. Ta je samo za hip pogledal in takoj rekel: